

Nefndarálit

um frumvarp til laga um opinberan stuðning við nýsköpun.

Frá 2. minni hluta atvinnuveganefndar.

Að mati 2. minni hluta var frá upphafi ljóst að frumvarp þetta væri ófullburða, svo sem sjá má af því að af hálfu meiri hlutans eru gerðar umtalsverðar breytingartillögur við efni þess. Ber að meta þá viðleitni meiri hlutans til að fára málið í betra horf. Við umfjöllun um málið hafa fulltrúar meiri hluta og beggja minni hluta lagt sig fram um að leggja til breytingar með það að markmiði að bæta efni frumvarpsins.

Þá bendir 2. minni hluti á að ítarleg og hátimbruð markmiðslýsing í 1. gr. frumvarpsins á sér enga samsvörun í innihaldi þess. Á þetta var ítrekað bent í umsögnum og af hálfu gesta á fundum nefndarinnar. Má með hæfilegri einföldun segja að virkar efnisgreinar frumvarpsins séu aðeins tvær; að leggja niður Nýsköpunarmiðstöð Íslands og að veita ráðherra heimild til að stofna nýtt félag, þ.e. einkahlutafélag um starfsemi tækniseturs.

Stuðningur af hálfu hins opinbera við nýsköpun er þýðingarmikið málefni sem kallar á vandaða vinnu og undirbúning þegar ráðist er í lagasetningu þar um. Vístar 2. minni hluti sérstaklega til umsagnar Kristjáns Leóssonar, þróunarstjóra nýsköpunarfyrirtækisins DT-Equipment ehf., um málið en þar segir:

„Því miður er fyrirliggjandi frumvarp atvinnuvega- og nýsköpunarráðherra um opinberan stuðning við nýsköpun að sama skapi, að mati undirritaðs, samið

- án fullnægjandi greiningarvinnu á ráðstöfun opinbers fjármagns til R&P,
- án fullnægjandi samanburðar við sambærileg kerfi í öðrum löndum,
- án fullnægjandi kostnaðargreiningar á fyrirhuguðum breytingum á fyrirkomulagi tækni-rannsókna til framtíðar,
- án þess að fullnægjandi tillit sé tekið til annarra þátta í starfsemi viðkomandi rannsókna-stofnana atvinnuveganna en þeirra sem snúa að nýsköpunarumhverfinu,
- án greiningar á hvar helstu tækifæri Íslands í tæknirannsóknum liggi og
- án þess að áætlun liggi fyrir um markvissan stuðning við þau svið til að hámarka árangur af framlagi hins opinbera til tæknirannsókna og nýsköpunar í náinni framtíð.

Undirritaður telur að réttast væri að fresta því að leggja fram umrætt frumvarp þar til niðurstöður slíkrar greiningarvinnu liggja fyrir.“

2. minni hluti tekur undir þessi sjónarmið um nauðsynlegan grundvöll viðamikilla laga-breytinga í málaflokknum. Verulega sýnist hafa skort á að frumvarpið væri undirbúið með fullnægjandi hætti.

Að mati 2. minni hluta eru þær breytingartillögur sem meiri hlutinn leggur til við frumvarpið til bóta og a.m.k. að einhverju leyti fallnar til bæta úr þeim alvarlegu vanköntum sem voru á frumvarpi ráðherra. Hins vegar hefur ekki verið bætt úr þeim ágöllum við undirbúning málssins sem að framan eru taldir.

Vill 2. minni hluti benda á að ekki virðist hafa tekist að styðja nægilega vel við þau markmið sem sett eru fram í 1. gr. frumvarpsins um hvernig efla skuli og styðja við nýsköpun á

landsbyggðinni. Efasemdir eru um að tekist hafi að bregðast nægilega vel við þeim breytingum sem frumvarpið felur í sér þegar kemur að því að styðja þar frumkvöðlastarf. Æskilegt að kveðið hefði verið skýrar á þar um í lagatexta.

Jafnframt telur 2. minni hluti bagalegt er að ekki hafi verið hugað að því að móta framtíðarstefnu um byggingarrannsóknir. Þar ber sérstaklega að nefna hinari mikilvægu hagnýtu rannsóknir sem kunna að falla utan samninga sem gerðir eru að þar að lútandi við háskóla. Hér er um að ræða umtalsverða samfélagslega hagsmuni af grundvallarrannsóknum sem lúta að byggingum og vegagerð og fjölmögum öðrum þáttum.

Þá telur 2. minni hluti að skyra hefði mátt betur af hverju kosið var að fela Húsnæðis- og mannvirkjastofnun umsjón með hinum nýja samkeppnissjóði um byggingar- og mannvirkjarannsóknir en óvist sýnist hvort slík umsýsla falli vel að verksviði þeirrar stofnunar. Rannís fer með stóran hluta umsýslu ýmissa rannsóknasjóða og þar er því þegar fyrir hendi þekking, ferlar og umgjörð fyrir umsýslu samkeppnissjóða á við þann sem hér er lagt til að stofnaður verði. 2. minni hluti telur í því ljósi að sterklegra hefði komið til álita að Rannís færi með umsýslu hins nýja samkeppnissjóðs.

2. minni hluti vill jafnframt vekja athygli á því að óvissa ríkir um fjárhagslegar afleiðingar af þeim breytingum sem lagðar eru til, m.a. þegar kemur að rekstri tækniseturs en ekki hefur verið lögð fram fjárhagsáætlun fyrir setrið. Þá kom fram í umsögn Háskóla Íslands að óvarlegt sé að gera félagini að reiða sig að umtalsverðum hluta á fé úr samkeppnissjóðum erlendis frá. Ekki síst á þetta við þar sem um er að ræða nýtt félag sem á eftir að vinna sér nægjanlegt orðspor til að geta orðið marktækur viðtakandi framlaga úr samkeppnissjóðum.

Gagnrýnivert er að mati 2. minni hluta hvernig hefur verið staðið að starfsmannamálum í tengslum við niðurlagningu Nýsköpunarmiðstöðvar en við meðferð málssins kom fram að starfsmenn töldu sig í óvissu um hvernig staðið yrði að því ferli. Í umsögnum stéttarfélaga við málið var lögð áhersla á mikilvægi þess að tryggja starfsöryggi sem flestra við tilfærslu þeirra verkefna sem Nýsköpunarmiðstöð hafði með höndum. Breytingartillaga meiri hlutans rennir stoðum undir að þessum þætti hafi ekki verið gefinn nægilegur gaumur við undirbúnin frumvarpsins. Sú tillaga er nauðsynleg og ber að styðja.

Breytingartillögur meiri hlutans miða að því að bæta frumvarp sem var ófullburða þegar það kom fram. Þær ber að styðja af þeirri ástæðu að þær eru fallnar til að bæta úr þeirri óvissu sem frumvarpið veldur. Stjórnvöldum hefur með frumvarpinu ekki tekist vel upp við að efla nýsköpun sem hreyfiafl í atvinnulífinu. 2. minni hluti leggur áherslu á vandaða og ígrundaða málsméðferð þegar kemur að nýsköpun með virkri þáttöku atvinnulífs og landsbyggðar við framtíðaruppbyggingu atvinnulífs í landinu. Kröftug nýsköpun er mikilvæg forsenda þess að reisa stoðir undir hagsæld landsmanna til framtíðar.

Alþingi, 18. mars 2021.

Ólafur Ísleifsson,
frsm.

Sigurður Páll Jónsson.